

NIEUWE PERSPECTIEVEN VOOR DE VLAAMSE LUZERNETEELT

Luzerne staat bij de veehouders vooral bekend om zijn pensprikkelende eigenschappen en hoog eiwitgehalte. Akkerbouwers prijzen luzerne om het gunstige effect op de bodemvruchtbaarheid. Toch blijft het in Vlaanderen een kleine teelt die zich vooral situeert in de biologische landbouw. – Alex De Vlieghe, ILVO

In Vlaanderen werd er in 2014 slechts 170 ha luzerne geteeld. In het nieuwe GLB-luik vergroening moet bij een areaal van meer dan 15 ha akkerland minstens 5% ecologisch aandachtsgebied zijn. Hiervoor komt de teelt van N-bindende gewassen, zoals luzerne als reinteelt of in mengsels met andere vlinderbloemigen, in aanmerking. Vlinderbloemigen kunnen ook als derde teelt op het bedrijf worden ingeschakeld. Mengsels van luzerne met gras komen hiervoor niet in aanmerking omdat dit als tijdelijk grasland wordt ingeschreven.

In de agromilieumaatregelen Landbouw in PDPO III kunnen onder andere subsidies voor vlinderbloemigen worden verkregen. Voorlopig is 450 euro per ha voor reinteelt klaver of luzerne of voor gras-klaver en luzerne-gras voorzien. In PDPO I en II was er voor enkele van deze teelten al een ruime belangstelling, in het bijzonder voor gras-klaver. Luzerne-gras is een combinatie die nieuw is in deze regelgeving. Nieuw is ook dat op deze

teelten vanaf 15 augustus nabegrazing is toegelaten, al is dat zeker niet aan te raden voor luzerne en rode klaver!

Met deze maatregelen komt luzerne nu meer in de belangstelling. Er is vanuit de praktijk veel vraag naar informatie omtrent de mogelijkheden en de teelt van luzerne. Maar er is in Vlaanderen en Nederland de laatste 20 jaar maar weinig onderzoek gedaan naar de teelt van luzerne en klaver wegens het zeer beperkte areaal. Een uitzondering was het ADLO-project 'De mogelijkheden van klaver en luzerne op het moderne melkveebedrijf' dat van 2003 tot 2005 liep bij het LCV en het ILVO.

Wat is luzerne?

Luzerne is een vlinderbloemig, hoogproductief gewas. Wat de perceelskeuze betreft, is vooral de pH van belang – tussen 5,5 en meer – en een goed doorlaatbare bodem. Percelen met storende lagen in de bodem of met een slechte afwatering zijn

te mijden. Luzerne is een diep wortelende plant die een gunstig effect heeft op de bodemstructuur. Door symbiose met de bacterie *Rhizobium meliloti* voorziet de luzerneplant zichzelf van de nodige stikstof. Na de teelt van luzerne wordt er ook stikstof aan het volggewas beschikbaar gesteld. Enten van het zaaizaad met de bacteriecultuur *Rhizobium meliloti* is sterk aan te raden als er op het perceel in vele jaren geen luzerne werd verbouwd, wat heel vaak het geval is. Luzerne wordt gezaaid tot eind augustus of in het voorjaar aan 25 kg/ha. Aangezien er uitsluitend gemaaid wordt, moet men extra aandacht besteden aan de kalibremesting. Dit kan deels door gebruik van mengmest (MAP 4: 120 kg N op zand en 125 kg N op niet-zand onder de vorm van dierlijke mest).

Luzerne kan je 3 tot 5 keer per jaar maaien. Maaien doe je best als er ongeveer 10% van de planten in bloei staat. Frequent maaien vermindert de standdichtheid en de persistentie of langleeftbaarheid. De maaihoogte moet voldoende hoog zijn om nieuwe groeischeuten zo weinig mogelijk te beschadigen. Na 2 dagen voordrogen kan je de luzerne inkuilen. Het is belangrijk

een ruweiwitpercentage van ongeveer 20% zonder enige toediening van stikstof. Door de hoge DS-opbrengst kan men veel ruw eiwit per hectare winnen.

Vergelijking luzerne, luzerne-raaigras en Engels raaigras

In de proef werden verschillende objecten aangelegd waaronder luzerne als reinteelt (0 N/ha), luzerne + Italiaans raaigras (105 N/ha), luzerne + Engels raaigras (+ witte klaver) (105 N/ha) en Italiaans/Engels raaigras (265 N/ha). Er werden 5 sneden per jaar genomen waarbij verscheidene parameters werden be-

Voederkundig gezien is luzerne een goed en gezond product dat zowel aan melk- als vleesvee kan worden gevoederd.

Tabel 1 Opbrengst en kwaliteit van luzerne, luzerne/raaigras en Engels raaigras in Landskouter - Bron: ILVO 2004-2007

	Productie en kwaliteit na maaien							
	N-bemesting (kg/ha/jaar)	DS-opbrengst (ton/ha)	RE (%)	DVE (g/100 g)	OEB (g/100 g)	RC (%)	Verteerbaarheid (Vcos)	VEM
Luzerne	0	15,1	19,6	83	56	30,5	61,2	713
Luzerne + Engels raaigras	105	14,2	19,0	83	53	30,2	63,1	734
Luzerne + Engels raaigras + witte klaver	105	14,1	19,8	87	56	28,9	64,2	751
Engels raaigras	265	10,9	13,7	72	-3	25,2	74,1	839

om tijdens het voordrogen en het oogsten zo veel mogelijk bladverlies te vermijden aangezien de bladeren zeer kwalitatief zijn. Door het lage suiker- en hoge eiwitgehalte kuilt luzerne iets moeilijker in dan luzerne samen met gras.

Luzerne is ook zeer gevoelig aan rijschade waardoor je het perceel steeds onder droge omstandigheden moet berijden. Brede banden met lage druk zijn hier zeker aan te raden. Mengmest dien je best toe in het voorjaar als de bodemomstandigheden goed zijn. Is dit niet zo, wacht dan tot na de eerste snede. Een goed perceel luzerne behaalt jaarlijks drogestofopbrengsten van 10 tot 15 ton. Voederkundig gezien is het een goed en gezond product dat zowel aan melk- als vleesvee kan worden gevoederd. Het is eiwitrijk, zorgt voor de nodige structuur en pensprik en bevordert ook de vruchtbaarheid van de dieren. Door het vrij lage VEM-gehalte wordt er maar een beperkt deel in het rantsoen gemengd bij hoog productief melkvee.

Eiwitaanbreng

Vlaamse landbouwers brengen voornamelijk eiwit in hun rantsoen via hun grasland en sojaschroot. De hoge prijzen van sojaschroot maken een belangrijk deel uit van de voederkost, maar ook eiwit uit grasland is niet zo goedkoop. Je moet al een hoge stikstofbemesting toedienen om een hoog eiwitgehalte te bekomen. Deze stikstof kan je deels toedienen uit mengmest. De overige stikstof moet dan uit kunstmest komen; wat ook leidt tot een hoge kostprijs. Beide hebben een grote impact op het milieu. Bovendien is de toegelaten N-bemesting op grasland beperkt waardoor grasland zijn functie als eiwitproducent niet ten volle kan waarmaken. Er is echter nog een mogelijkheid om eiwit op het eigen bedrijf te winnen, namelijk door het gebruik van vlinderbloemige gewassen zoals luzerne. Deze plant haalt

Luzerne is niet alleen een interessante teelt in het kader van agromilieumaatregelen maar is ook veevoederkundig best interessant.

paald of berekend: botanische samenstelling, drogestof-opbrengst, asgehalte, ruweiwitgehalte, ruwecelstofgehalte, verteerbaarheid, VEM, DVE en OEB. Ondanks het feit dat deze resultaten werden bekomen op proefveldschaal en dus onder optimale omstandigheden (weinig berijding, geen veldperiode) geeft dit de landbouwer een goed beeld van het potentieel van luzerne (tabel 1).

De drogestofopbrengst bij 0 kg N/ha (15,1 ton/ha) is zeer hoog ten opzichte van Engels raaigras bij 265 kg N/ha (10,9 ton DS/ha) evenals het RE-gehalte (19,6% tegenover 13,7%). Het DVE-gehalte was 83 g/100g ten opzichte van 72 g/100g en het OEB-gehalte was 56 ten opzichte van -3. Het hogere gehalte aan ruwe celstof (30,5% versus 25,2%) en de lagere verteerbaarheid (61,2% tegenover 74,1%) liggen aan de basis van een lager berekende VEM-waarde (713 eenheden ten opzichte van 839 eenheden). Hier moet wel aan worden toegevoegd worden dat door een hogere passagesnelheid van het voeder door het verteringskanaal meer droge stof van luzerne kan worden opgenomen ten opzichte van gras, wat de dagelijkse energieopname ten goede komt.

Luzerne + grassen

Uit de resultaten van deze proef blijkt eveneens dat een mengsel van luzerne met Engels raaigras een interessante optie is in het kader van de agromilieumaatregelen PDPO III. Bij de mengsels treedt er minder veronkruiding op, wat positief is voor de kwaliteit. In deze proef bedroeg het aandeel luzerne in het gemaaid product gemiddeld over de hele cyclus 78% van de drogestofopbrengst. Inzake voederwaarde is luzerne/Engels raaigras goed vergelijkbaar met luzerne, maar de verteerbaarheid en de VEM-waarde liggen iets hoger. Ook de aanwezigheid van witte klaver bij luzerne-raaigras (gemiddeld 4% van de droge stof) heeft een positieve invloed op de verteerbaarheid en de VEM-waarde. Door het vrij lage VEM-gehalte wordt het aandeel luzerne in het rantsoen bij hoogproductief melkvee eerder beperkt gehouden. Tot slot moeten we vermelden dat bij luzerne in de proefvelden uitsluitend lage tot zeer lage nitraatresiduen werden gemeten waardoor het risico op nitraatuitloging minimaal is.

Potentieel

Uit deze resultaten blijkt dat luzerne potentieel heeft: een hoge drogestof- en eiwitopbrengst en een hoog eiwitgehalte ten opzichte van Engels raaigras dat met 265 N/ha is bemest. Dit bemestingsniveau voor gras ligt dicht in de buurt van de huidige toegestane N-bemesting op grasland dat uitsluitend gemaaid wordt (300 N werkzaam/ha op zand, MAP 4). Deze positieve elementen worden gecombineerd met een forse besparing aan minerale N-meststoffen. Komt daarbij nog de waarde als pensprikkel, bevorderaar van de diergezondheid en de vruchtbaarheid en de positieve invloed op bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid. Meer dan voldoende redenen om de teelt van luzerne/gras in overweging te nemen op het vee- en akkerbedrijf. ■

OKAPI

- **Evenwichtig - rijk type**
- Regio Nijvel: **118,7 T aan 16°**
- Frankrijk: **N°1** financieel (ITB '12-'13-'14): **98,7 %**
- België: **N°2** in grondtarra '13-'14: **90,4 %**

IGUANE

- Evenwichtig type
- **N°1** in bodembedekking
- **N°1** in **grondtarra** '13-'14: **86,6 %**
- Makkelijk rooibaar
- Zeer goede bewaarbaarheid in de silo
- **De zekerheid voor uw bedrijf**

